

มหาสมัยสูตร เป็นสูตรว่าด้วยสมัยเป็นที่ประชุมใหญ่ของเหล่าเทพ

ในยุคของพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์จะมีการประชุมใหญ่ของเหล่าเทวดาทั้งหลาย เช่นนี้เพียงครั้งเดียว เทวดาทั้งหลายจึงพากันคิดว่าพวกเราจะฟังพระสูตรนี้ เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าแสดงมหาสมัยสูตรจบ เทวดาจำนวนหนึ่งแสน โภกวิได้บรรลุพระอรหัต

พระสูตรนี้จึงเป็นที่รักที่ชบใจของพวกเทวดา เทวดาทั้งหลายต่างก็คิดว่าพระสูตรของตน เมื่อสวดพระสูตรนี้จะทำให้เหล่าเทวดาทั้งหลายประชุมกัน เมื่อเทวดาประชุมกันก็จะทำให้สิ่งที่ไม่ดีทั้งหลายถอยห่างออกไป เป็นการป้องกันสิ่งที่ไม่ดีไม่ให้เข้ามาใกล้ตัวเรานั่นเอง

พระ อรรถกถาจารย์จึงแนะนำว่า "มหาสมัยสูตรนี้ เป็นที่รักที่ชบใจของเทวดา ในสถานที่ใหม่เอี่ยม เมื่อจะกล่าวมงคลกถา ควรสวดพระสูตรนี้" หมายความว่าในสถานที่สำคัญที่จะประกอบกิจใหม่ หรือในสถานที่ที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ๆ เมื่อจะสวดมงคลกถาในสถานที่เช่นนี้ควรสวดมหาสมัยสูตรนี้

เนื่องจากมหาสมัยสูตรเป็นสูตรใหญ่ จึงไม่นิยมใช้สวดในงานทำบุญทั่ว ๆ ไป แต่จะนิยมนำไปสวดเฉพาะในพิธีที่เกี่ยวข้องกับความอยู่เย็นเป็นสุขของทางบ้าน เมืองเป็นหลัก นอกนั้นแล้ว การเจริญพระพุทธมนต์ยังเป็นรูปแบบของการเจริญสมาธิภาวนาอย่างหนึ่ง แต่แทนที่จะใช้วิธีนั่งบริกรรมให้จิตเกาะเกี่ยวอยู่กับคำใดคำหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพียงอย่างเดียว เพื่อเป็นสื่อให้เข้าถึงความสงบ ก็ใช้วิธีจิตเกาะเกี่ยวไปกับอักขระเป็นเกาะแสะเช่นนี้ ไม่ปล่อยให้ความรัก โลภ โกรธ หลง กามราคะ อาฆาตพยาบาท ได้โอกาสแทรกเข้ามาครอบงำจิต ทำให้จิตมีความผ่องใส เป็นจิตมีพลังในการต้านทานกิเลสที่จะเข้ามามีอำนาจเหนือสติปัญญา จิตเช่นนี้เป็นจิตสงบ คือสงบจากกามราคะ อาฆาตพยาบาท หงุดหงิด ฟุ้งซ่าน รำคาญ เบื่อหน่าย จึงชื่อว่า "จิตเป็นสมาธิ"

เนื้อหาโดยย่อ ตำนานมหาสมัยสูตร

มหาสมัยสูตรปรากฏความในพระสูตรตันตปิฎก ที่ชนิกามหาวรรค ภายหลังการบรรลุอนุตราสัมมาสัมโพธิญาณของพระบรมศาสดา พระองค์ได้เสด็จจาริกไปในสถานที่ต่าง ๆ เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก และเมื่อทราบทราบพระเจ้าสุทโธทนะ พระพุทธบิดาประชวรหนัก จึงเสด็จกลับสู่กรุงกบิลพัสดุ์อีกครั้งเพื่อเยี่ยมอาการพระพุทธบิดา พร้อมด้วยพระสงฆ์สาวกเป็นจำนวนมาก ทรงถวายพยาบาลพระพุทธบิดาตามพุทธวิสัย และโปรดให้พระพุทธบิดาได้บรรลุพระอรหัตพร้อมปฏิสัมภิทาทั้งหลาย ในกาลต่อมาพระพุทธบิดาก็ปรินิพพานบนพระแท่นบรรทมภายใต้เศวตฉัตรนั่งเอง ภายหลังถวายพระเพลิงพระศพพระพุทธบิดา พระพุทธองค์ตรัสว่า "บุคคลใดมีจิตปรารถนาพระโพธิญาณ จงอุทิศสาหะภิบาลบำรุงบิดามารดา ประพฤติกุศลสุจริตธรรม จักสมปรารถนาทุกประการ"

รุ่ง ขึ้นอีกวัน ขณะที่พระองค์ประทับอยู่ที่นิโครธาราม กรุงกบิลพัสดุ์ เหล่าพระญาติข้างฝ่ายศากยะ และ โกลิยะที่ตั้งหลักแหล่งอยู่สองฝั่งแม่น้ำโรหิณีได้วิวาทกันเรื่องแย่งน้ำทำ นา กษัตริย์ทั้งสองจึงยกกองทัพออกไปจะทำสงครามกัน เพราะไม่สามารถตกลงกันได้ พระพุทธองค์ทรงทราบเหตุการณ์นั้นด้วยพระญาณ ทรงถือบาตรและจีวรด้วยพระองค์เองไม่ทรงแจ้งให้ใคร ๆ ทราบ เสด็จพุทธดำเนินแต่เพียงพระองค์เดียว ไปประทับนั่งขัดบัลลังก์ระหว่างกองทัพกษัตริย์ทั้งสองนคร

ครั้นกองทัพชาวเมืองกบิลพัสดุ์และชาวเมืองโกลิยะเห็นพระองค์นั้น ต่างก็คิดว่าพระศาสดาผู้เป็นพระญาติ ผู้ประเสริฐของพวกเราเสด็จมา จึงทิ้งอาวุธเขาไปเฝ้าพระพุทธองค์ทั้งที่พระองค์ทรงทราบสถานการณ์ขณะนั้นดี แต่ก็ตรัสถามเรื่องราวที่เกิดขึ้น แล้วตรัสสอนว่า มหากษัตริย์ พวกพระองค์อาศัยน้ำที่มีค่าน้อยแล้วทำให้กษัตริย์ซึ่งหาค่ามิได้ให้ฉิบหาย ทำไมกัน

ครั้นแล้ว พระพุทธองค์ได้ตรัส ฟันทนต์ชาดก ทูทนต์ชาดก และลลุกกชาดก เพื่อระงับการวิวาทของพระญาติทั้งสองฝ่าย และตรัสสุกขธรรมชาดก และวิภูษชาดก เพื่อให้เกิดความสามัคคีพร้อมเพรียงกันว่า "หมู่ญาติยิ่งมามากยิ่งดี ต้นไม้ที่เกิดในป่าแม้จะโตเป็นเจ้าป่า ถ้าตั้งอยู่โดดเดี่ยวย่อมถูกแรงลมพัดโค่นลงได้ และวานกทั้งหลายมีความสามัคคีพร้อมเพรียงกัน ย่อมพาดำช่ายไปได้" และในที่สุดก็ตรัส อัดตทัณขสูตร

กษัตริย์เหล่านั้นได้สดับพระธรรมเทศนาแล้ว เกิดความสังเวชพากันทิ้งอาวุธกล่าวว่า หากพระบรมศาสดา ไม่เสด็จมา พวกเราก็จะฆ่าฟันซึ่งกันและกันเลือดไหลนองเป็นสายน้ำ ไม่มีโอกาสได้กลับบ้านเห็นหน้าลูกเมียญาติพี่น้อง กษัตริย์ทั้งสองพระนครจึงถวายพระราชกุมาร 500 องค์ คือ ฝ่ายละ 250 องค์ ให้บรรพชา อุปสมบทกับพระผู้มีพระภาคเจ้าด้วยเอหิภิกขุอุปสัมปทา

อรรถกถามหาสมัยสูตร เล่าถึงเหตุการณ์ที่ภิกษุราชกุมารเหล่านั้นบรรลุธรรมไว้ว่า เมื่อพระพุทธองค์นำภิกษุราชกุมารเหล่านั้นมาสู่ปามหาวัน ประทับนั่งบนพุทธอาสน์ที่ภิกษุอุปถัมภ์ ในโอกาสที่สังฆ ดรัสบถ กัมมัฏฐานแก่ภิกษุทั้งหลาย

ภิกษุเหล่านั้นรับกัมมัฏฐานแล้ว ต่างแยกย้ายกันไปเจริญวิปัสสนาตามเจียมผา และโคนไม้ในโอกาสที่เจียมสงบ และก็ทยอยบรรลุประอรหัตแล้ว ก็ลุกขึ้นจากที่นั่งเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้า จนครบทั้ง 500 รูป

อรธเถาได้อธิบายความคิดของพระที่ได้บรรลุประอรหัตไว้ว่า พระผู้บรรลุประอรหัตสิ้นกิเลสอาสวะทั้งหลายแล้ว ย่อมมีความคิดอยู่ 2 อย่างคือ

1. มีความคิดว่า คนทุกคนตลอดจนเทวดาทั้งหลาย ก็สามารถที่จะบรรลุประอรหัตตามที่เราบรรลู่ได้เช่นเดียวกัน
2. พระที่บรรลุประอรหัตไม่ประสงค์จะบอกคุณธรรมที่ตนได้บรรลู่แก่ผู้อื่น เหมือนคนที่ฝังขุมทรัพย์ไว้ไม่ต้องการให้ใครรู้ที่ฝังขุมทรัพย์ของตน

เมื่อเทวดาทั้งหลายทราบข่าว พระบรมศาสดาประทับอยู่ที่ป่ามหาวันใกล้กรุงกบิลพัสดุ์ พร้อมด้วยภิกษุ 500 รูป ล้วนเป็นพระอรหัตบวชจากราชตระกูล ต่างก็กล่าวว่า นี่เป็นสมัยแห่งการประชุมใหญ่ในป่ามหาวัน พวกเราจักไปชมความงดงามของพระพุทธเจ้าและพระสงฆ์สาวกผู้หมดจด ต่างก็แต่งคาถากล่าวสรรเสริญ พระพุทธเจ้าและเหล่าสาวก เทวดาที่มาประชุมกันในวันนั้นมีจำนวนมากมาย ภิกษุบางรูปก็เห็นเทวดาร้อยหนึ่ง บางรูปก็เห็นพันหนึ่ง บางรูปก็เห็นหมื่นหนึ่ง บางรูปก็เห็นแสนหนึ่ง บางรูปก็เห็นไม่มีที่สิ้นสุด แตกต่างกันไปตามกำลังญาณของแต่ละองค์

ในยุคของพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์จะมีการประชุมเทวดาจำนวนมากเช่นนี้ก็เพียงครั้งเดียว พระพุทธองค์ ได้ตรัสกับภิกษุทั้งหลายว่า เทวดาในแสนจักรวาลมาประชุมกันเพื่อชมตถาคตและหมู่ภิกษุสงฆ์ เทวดาประมาณเท่านั้นแหละได้เคยประชุมกันเพื่อชมพระผู้มีพระภาคอรหัตสัมมาสัมพุทธเจ้าในอดีตกาลแล้ว และพวกเทวดาประมาณเท่านั้นแหละจักประชุมกันเพื่อชมพระอรหัตสัมมาสัมพุทธเจ้าในอนาคตกาล แล้วพระองค์ก็ทรงแนะนำเทวดาแต่ละจำพวกให้ภิกษุทั้งหลายฟังตามลำดับ ตั้งแต่กัมมเทวดาไปจนถึงพรหมโลก

ขณะที่เทวดาจากหมื่นจักรวาลมาประชุมกันจนครบนั้น ท้องฟ้าโปร่งใสไม่มีเมฆหมอก ก็กลับเกิดเมฆฝนคำรณคำราม ก็ก้องฟ้าแลบแปลบพราย พระพุทธองค์ทรงพิจารณาทราบว่า หมูมารก็ได้มาด้วย จึงทรงแนะนำให้ภิกษุรู้จักพญามารเอาไว้

พญามารกำลังสั่งบังคับเสนามารให้ผูกเหล่าเทวดาไว้ในอำนาจแห่งกามราคะ แต่พระพุทธองค์ทรงอธิษฐานไม่ให้เหล่าเทวดาเห็น พญามารไม่ได้ตั้งใจจึงทำให้เกิดฟ้าร้องก็ก้องกัมปนาทไปทั่ว

โดยปกติในที่ที่ไม่มีมารบรรลุมรรคผล พระพุทธองค์จะไม่ทรงห้ามมารแสดงสิ่งอันน่ากลัวของมาร แต่ในที่ที่มีการบรรลุมรรคผล พระองค์จะทรงอธิษฐานไม่ให้ใครรู้เห็นสิ่งที่พญามารกำลังทำ เนื่องจากการประชุม ใหญ่ของเทวดาครั้งนั้น จะมีเทพบรรลุมรรคผลเป็นจำนวนมาก พระพุทธองค์จึงทรงอธิษฐานไม่ให้พวกเทวดา รับรู้สิ่งอันน่ากลัวของหมู่มารนั้น พญามารนั้นจึงกลับไปด้วยความเดือดดาลฯ

สวดเมื่อไร ? สวดแล้วได้อะไร ?

มหาสมัยสูตร เป็นสูตรว่าด้วยสมัยเป็นที่ประชุมใหญ่ของเหล่าเทพ ในยุคของพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์จะมีการประชุมใหญ่ของเหล่าเทวดาทั้งหลาย เช่นนี้เพียงครั้งเดียว เทวดาทั้งหลายจึงพากันคิดว่าพวกเราจะฟังพระสูตรนี้เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าแสดงมหาสมัยสูตรจบ เทวดาจำนวนหนึ่งแสนโกฏิได้บรรลุประอรหัต

พระสูตรนี้จึงเป็นที่รักที่ขบใจของพวกเทวดา เทวดาทั้งหลายต่างก็คิดว่าพระสูตรของตน เมื่อสวดพระสูตรนี้จะทำให้เหล่าเทวดาทั้งหลายประชุมกัน เมื่อเทวดาประชุมกันก็จะทำให้สิ่งที่ไม่ดีทั้งหลายถอยห่างออกไป เป็นการป้องกันสิ่งที่ไม่ดีไม่ให้เข้ามาใกล้ตัวเรานั้นเอง

พระอรธเถาจารย์จึงแนะนำว่า "มหาสมัยสูตรนี้ เป็นที่รักที่ขบใจของเทวดา ในสถานที่ใหม่เอี่ยม เมื่อจะกล่าวมงคลกถา ควรสวดพระสูตรนี้" หมายความว่า ในสถานที่สำคัญที่จะประกอบกิจใหม่ หรือในสถานที่ที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ๆ เมื่อจะสวดมงคลกถาในสถานที่เช่นนี้ควรสวดมหาสมัยสูตรนี้

เนื่องจากมหาสมัยสูตรเป็นสูตรใหญ่ จึงไม่นิยมใช้สวดในงานทำบุญทั่ว ๆ ไป แต่จะนิยมนำไปสวดเฉพาะในพิธีที่เกี่ยวข้องกับความอยู่เย็นเป็นสุขของทางบ้าน เมืองเป็นหลัก นอกนั้นแล้ว การเจริญพระพุทธรูปมนต์ยังเป็นรูปแบบของการเจริญสมาธิภาวนาอย่างหนึ่ง แต่แทนที่จะใช้วิธีนั่งบริกรรมให้จิตเกาะเกี่ยวอยู่กับคำใดคำหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพียงอย่างเดียว เพื่อเป็นสื่อให้เข้าถึงความสงบ ก็ใช้วิธีจิตเกาะเกี่ยวไปกับอักขระเป็นเกาะแสดเช่นนี้ ไม่ปล่อยให้ความรักโลก โกรธ หลง กามราคะ อาฆาตพยาบาท ได้โอกาสแทรกเข้ามาครอบงำจิต ทำให้จิตมีความผ่องใส เป็นจิตมีพลังในการต้านทานกิเลสที่จะเข้ามาทำอันตรายเหนือสติปัญญา จิตเช่นนี้เป็นจิตสงบ คือสงบจากกามราคะ อาฆาตพยาบาท หงุดหงิด ฟุ้งซ่าน รำคาญ เบื่อหน่าย จึงชื่อว่า "จิตเป็นสมาธิ"

คำแปลมหาสมัยสูตร

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ ป่ามหาวัน เขตพระนครกบิลพัสดุ์ แคว้นสักกะ พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ประมาณ ๕๐๐ รูป ซึ่งล้วนแต่เป็นพระอรหันต์ ได้มีเทพจากโลกธาตุทั้ง ๑๐ มาประชุมเป็นจำนวนมาก เพื่อเฝ้าพระผู้มีพระภาคและเยี่ยมชมภิกษุสงฆ์ ฯ

เมื่อเทพชั้นสุทธาวาส ๔ องค์ ได้รับรู้เช่นนั้น ก็เลยดำริว่า ..ทางที่ดีพวกเราควรเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาค พอถึงที่ประทับแล้วกล่าวคาถาองค์ละคาถา ในสำนักพระผู้มีพระภาคเจ้าเช่นกัน.. ทันใดนั้นเองเทพเหล่านั้นหายไประหว่างทางโลกชั้นสุทธาวาสปรากฏเบื้องพระพักตร์ พระผู้มีพระภาคเจ้าเหมือนบุรุษมีกำลังเหยียดแขนคู้ออก หรือคู้แขนเข้า ถวายอภิวาทแล้วได้ยืนอยู่ ณ ที่สมควร

เทพองค์หนึ่งกล่าวคาถาว่า "การประชุมครั้งใหญ่ในป่าใหญ่มีหมู่เทพมาประชุมกันแล้ว พวกเราพากันมาสู่ธรรมสมัยนี้ เพื่อได้เห็นหมู่ท่านผู้ชนะมาร"

จากนั้น เทพองค์หนึ่งได้กล่าวคาถานี้ว่า "ภิกษุทั้งหลายในที่ประชุมนี้ มีจิตมั่นคง ทำจิตของตนให้ตรง ภิกษุผู้เป็นบัณฑิตย่อมรักษาอินทรีย์ไว้เหมือนสารถีผู้กำบังเหียนขั้รถม้า"

เทพดาอีกองค์หนึ่งกล่าวคาถานี้ว่า "ภิกษุเหล่านั้น ตัดกิเลสจตุระปุ ตัดกิเลสจลิมสลัก ถอนกิเลสจเสสาเชื่อนได้แล้ว เป็นผู้ไม่หวั่นไหว บริสุทธิ์ปราศจากมลทินทั่วไป เป็นผู้อันพระผู้มีพระภาคผู้มีพระจักขุทรงฝึกดีแล้วเหมือนช้างหนุ่มฯ"

เทพดาอีกองค์หนึ่งกล่าวคาถานี้ว่า "เหล่าชนผู้นับถือพระพุทธเจ้าเป็นสรณะ จักไม่ไปอบายภูมิ ครั้นละกายมนุษย์แล้ว ก็จะทำให้หมู่เทพเพิ่มจำนวนมากขึ้นเต็มที"

ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคตรัสเรียกพระภิกษุทั้งหลายว่า..

ภิกษุทั้งหลาย พวกเทพดา จากโลกธาตุ ๑๐ มาประชุมกันเป็นจำนวนมาก เพื่อเยี่ยมตถาคตและภิกษุสงฆ์

ภิกษุทั้งหลายพวกเทพดาได้มาประชุมกัน เพื่อเฝ้าพระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าในอดีตกาล ก็มีจำนวนมากเท่าที่ประชุมกันเพื่อเฝ้าเราในบัดนี้เช่นกัน

พวกเทพดาที่มาประชุมกันเพื่อเฝ้าพระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าในอนาคตกาล ก็มีจำนวนมากเท่าที่ประชุมกันเพื่อเฝ้าเราในบัดนี้

เราจักระบุชื่อของพวกเทพดา จักแสดงชื่อพวกเทพดา พวกเธอจงฟัง จงใส่ใจให้ดี เราจักกล่าว ภิกษุเหล่านั้นทูลรับสนองพระพุทธดำรัส

ภุมมเทวดา

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสพระคาถานี้ว่า เราจักกล่าวเป็นร้อยกรอง ภุมมเทวดาอาศัยอยู่ ณ ที่ใด พวกภิกษุก็อาศัยอยู่ที่นั่น ภิกษุเหล่าใดอาศัยขอเขา มีความมุ่งมั่น มีจิตใจตั้งมั่น พวกเขามีจำนวนมาก เร้นอยู่ราวกับพญาราชสีห์ ช่มความขนพองสยองเกล้าลงเสีย ได้มีจิตผุดผ่องหมดจด ผ่องใส ไม่ขุ่นมัว

พระศาสดาทรงทราบว่ามีพระภิกษุประมาณ ๕00 รูป อยู่ ณ ป่ามหาวัน จึงตรัสเรียกสาวกผู้ยินดีในพระศาสนามาตรัสว่า "ภิกษุทั้งหลาย หมู่เทพมุงมากันแล้ว พวกเธอจงรู้จักหมู่เทวดานั้น" ภิกษุเหล่านั้นทูลรับสนองพระดำรัสของพระพุทธเจ้าแล้ว ได้กระทำความเพียร จึงมีญาณทำให้เห็นพวกอมมนุษย์ปรากฏขึ้น ภิกษุบางพวกเห็น ๑๐๐ ตน บางพวกเห็น ๑,๐๐๐ ตน บางพวกเห็น ๗๐,๐๐๐ ตน บางพวกเห็น ๑๐๐,๐๐๐ ตน บางพวกเห็นมากมายจนไม่สามารถนับได้ กระเจายวไปทั่วทิศ

พระศาสดามีพระจักขุ ทรงทราบเหตุนี้ทั้งหมด จึงตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายว่า หมู่เทพมุงกันแล้ว พวกเธอจงรู้จักหมู่เทพนั้น เราจะบอกพวกเธอด้วยวาจาตามลำดับ

ยักษ์ ๗,๐๐๐ ตน เป็นภุมมเทวดาอาศัยในพระนครกบิลพัสดุ์ ยักษ์ ๖,๐๐๐ ตนอยู่ที่เขาหิมพานต์ ยักษ์ ๓,๐๐๐ ตนอยู่ที่เขาสาตาครี ยักษ์เหล่านั้นรวมเป็น ๑๖,๐๐๐ ตน มีผิวพรรณต่าง ๆ กัน มีฤทธิ์ มีอานุภาพ มีผิวพรรณงดงาม มียศ ต่างก็มีความยินดีมุงมายังป่าที่ประชุมของภิกษุทั้งหลาย ยักษ์กุมภีร์ยักษ์ผู้รักษากรุงราชคฤห์อยู่ที่เขาเวปุลละ มียักษ์ ๑๐๐,๐๐๐ ตนเป็นบริวาร ก็ได้มายังป่าอันเป็นที่ประชุมของภิกษุ เช่นเดียวกัน

ท้าวจตุโลกบาล

ท้าวธรรมาธิปครองทิศตะวันออก เป็นอธิบดีของพวกคนธรรพ์ ท้าววิรุฬหกปกครองทิศใต้ เป็นอธิบดีของพวกกุมภภัณฑ์ ท้าววิรุฬหกปกครองของทิศตะวันตก เป็นอธิบดีของพวกนาค ท้าวกเวรเป็นใหญ่ในทิศเหนือ ท้าวจตุมหาราชมีแสงสว่าง รุ่งเรืองส่องไปโดยรอบทั่วทั้ง 4 ทิศ เป็นนาราชผู้มียศ แม้นบุตรก็มีจำนวนมาก ต่างมีพลังมากมีชื่อว่า "อินท" มีฤทธิ์ มีอำนาจ มีผิวพรรณงดงาม มียศ ต่างมีความยินดีมุ่งมาขังป่าที่ประชุมของภิกษุทั้งหลาย

อนึ่ง เหล่านาคที่อยู่ในสระชื่อ อนาสะ ในกรุงเวสาลีและที่อื่น เหล่าครุฑผู้เป็นทิพย์มีนัยน์ตาบริสุทธิ์ พวกอสูรอาศัยในสมุท และพญามารก็มาด้วย

เทวนิกาย

ในเวลานั้นเทพ ๑๐ หมู่ คือ อาโป ปรุรี เตโช วาโย วรณะ วารุณะ โสมะ ยสสะ เมตตา และภรรณา เป็นผู้มียศก็มาด้วย เทพ ๑๐ หมู่เหล่านี้แบ่งเป็น ๑๐ พวก รวมทั้งหมู่เทวดา ๑๐ เหล่า แบ่งเป็น ๑๐ พวก

ทั้งหมดล้วนมีผิวพรรณต่าง ๆ กัน มีฤทธิ์ มีอำนาจ มีผิวพรรณงดงาม มียศ ต่างมีความยินดีมุ่งมาขังป่าที่ประชุมของภิกษุทั้งหลาย มาตามกำหนดชื่อหมู่เทพและเทพเหล่าอื่น ผู้มีผิวพรรณและชื่อเช่นนั้นก็มาพร้อมกัน ด้วยคิดว่า "พวกเรา จะพบพระนาคะ ผู้ไม่มีการเกิดอีกต่อไป ไม่มีกิเลสจะดับ ก้าวข้ามโอชะ คือ กิเลสได้แล้ว ไม่มีอาสวะ พันโอชะได้แล้ว ล่วงพ้นธรรมฝ่ายต่ำ ดุจดวงอาทิตย์พ้นจากเมฆ"

พรหมนิกาย

สุพรหมและปรมัตตพรหม ผู้เป็นบุตรของพระพุทธเจ้าผู้มีฤทธิ์ก็มาด้วย และเมื่อเสนามารมาถึง พระศาสดาได้ตรัสบอกกับเทพทั้งหมดเหล่านั้น พร้อมทั้งพระอินทร์ และพระพรหมผู้ประชุมกันอยู่ว่า "ท่านจงดูความโง่เขลาของเหล่ามาร"

พญามารได้ส่งเสนามารไปในที่ประชุมใหญ่ของเหล่าเทพพร้อมกำชับว่า " พวกท่านจงไปจับหมู่เทพผูกไว้ด้วยราคะ ล้อมไว้ทุกด้าน อย่าปล่อยให้ผู้ใดหลุดพ้นไปได้" แล้วก็เอาฝ่ามือตบแผ่นดินทำเสียงหนักแล้ว เหมือนฝนตก ฟ้าแลบ ร้อง คำรามอยู่ แต่พญามารก็ไม่อาจทำให้ใครตกอยู่ในอำนาจได้จึงเกรี้ยวโกรธกลับไป

พระศาสดาผู้มีจักขุทรงทราบเหตุทั้งหมด ทรงกำหนดได้แล้วจึงตรัสเรียกพระสาวกผู้ยินดีในพระศาสนาตรัสว่า "ภิกษุทั้งหลาย เสนามารมุ่งมากันแล้ว พวกเธอจงรู้จักเขา" ภิกษุเหล่านั้นทูลสนองพระดำรัสของพระพุทธเจ้าแล้วพากันทำความเพียร มารและเสนามารหลีกไปจากเหล่าภิกษุผู้ปราศจากราคะ ไม่อาจแม้ทำขนของภิกษุเหล่านั้นให้ไหว

พญามารกล่าวสรรเสริญว่า หมู่พระสาวกพระพุทธเจ้าชนะสงครามแล้วทั้งสิ้น ล่วงพ้นความกลัวได้แล้ว มียศปรากฏในหมู่ชน บันเทิงอยู่กับพระอริยเจ้าในพระศาสนาของพระศตพล ฯ

รายละเอียดเพิ่มเติม

๑. มหาสมัยสูตร (๒๐)

๒. อรรถกถา มหาสมัยสูตร

พิธีสวดมหาสมัยสูตรกับวิถีไทย

ก่อนหน้าที่คนไทยจะกำหนดเอาวันสงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่ พิธีสวดมหาสมัยเป็นพิธีสวดมนต์ใหญ่ประจำปี เนื่องในวาระขึ้นปีใหม่ของคนไทย ถือว่าเป็นพิธีที่สำคัญที่ทางบ้านเมืองจะต้องร่วมกันจัดขึ้นเพื่อให้เกิด ความเป็นสิริมงคล และเกิดความร่มเย็นเป็นสุขแก่อาณาประชาราษฎร์

สำหรับประชาชนในท้องถิ่น พอถึงวันสงกรานต์ต่างก็จัดให้มีพิธีสวดมหาสมัยขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชนของตน เช่นกัน แตกต่างกันไปตามความนิยมของท้องถิ่น

นอกจากนั้น เมื่อถึงฤดูฝนใหม่ก่อนจะลงนาหว่านไถ คนไทยยังนิยมนิมนต์พระมาสวดมหาสมัยสูตร เพื่อความเป็นสิริมงคลก่อนลงมือหว่านไถในฤดูกาลใหม่อีกด้วย และเมื่อเสร็จพิธีชาวบ้านก็นำน้ำพระพุทธมนต์ไปประพรมให้ลูกหลาน บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย เรือกสวนไร่นา ข้าวของเครื่องใช้ ยวดยานพาหนะ ตลอดจนสัตว์เลี้ยงทั้งหลาย เพื่อความร่มเย็นเป็นสุข

ต่อมาเมื่อทางบ้านเมืองเปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่ จากวันสงกรานต์ไปใช้วันปีใหม่ตามหลักสากล พิธีสวดมหาสมัยก็ถูกลด

ความสำคัญลงและเริ่มเลือนหายไปจากวิถีชีวิตของคนไทย ในปัจจุบัน ยังคงมีบางวัดเท่านั้นที่มีพิธีสวดมหาสมัย

การที่คนไทยสมัยก่อนสวดมหาสมัยสูตรในวันสงกรานต์ซึ่งถือว่าเป็นวันขึ้นปี ใหม่มาแต่เดิมเพราะถือตามคำอธิบายที่กล่าวไว้ในอรรถกถามหาสมัยสูตรว่า “ในสถานที่สำคัญที่จะประกอบกิจใหม่หรือในสถานที่ที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ๆ เมื่อจะสวดมงคลกถาในสถานที่เช่นนั้น ควรสวดมหาสมัยสูตรนี้”

เพราะความที่มหาสมัยสูตรนี้เป็นที่รักของเทวดา เมื่อสวดพระสูตรนี้แล้ว เหล่าเทวดาทั้งหลายก็จะประชุมกันฟังพระสูตร เมื่อเหล่าเทวดาประชุมกัน สิ่งที่ไม่ดีก็จะถอยร่นออกไป เป็นการกันเอาสิ่งที่ไม่ดีออกไปด้วย

จากหนังสือ "มหาสมัยสูตร" บทสวดมนต์เพื่อความร่มเย็นแห่งแผ่นดิน และเพื่อสันติภาพโลก
รวบรวมโดย พระมหาเหล่า ประชาชาษฐ์